

De vraag of het onderzoek kan heropend worden, nadat het eenmaal formeel gesloten is verklaard (art. 204 Wetb. v. Strafv.)

<https://hdl.handle.net/1874/241024>

DE VRAAG
of het onderzoek kan heropend worden,
nadat het eenmaal formeel gesloten is verklaard.

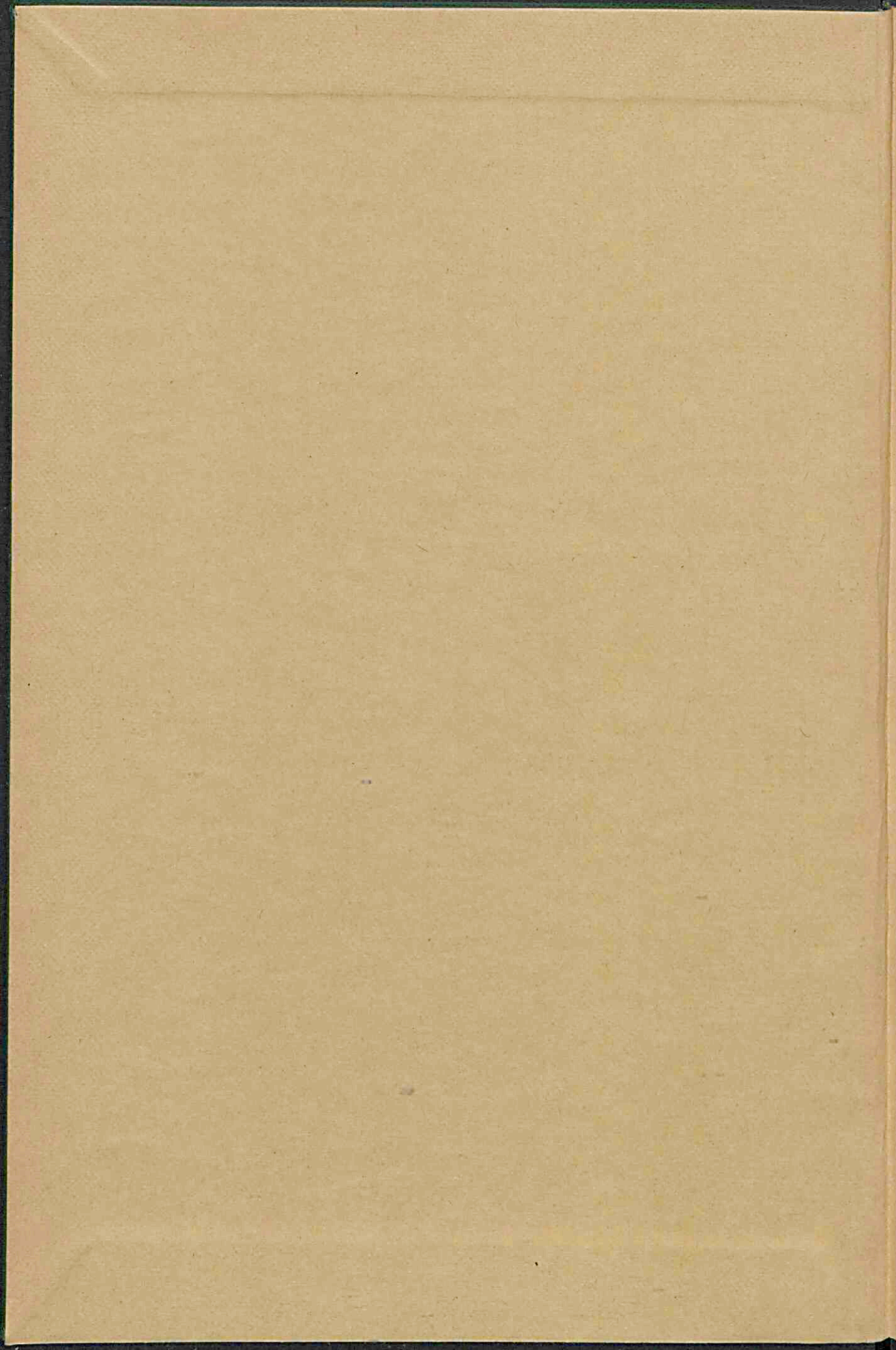
(ARTIKEL 204 WETBOEK VAN STRAFVORDERING.)

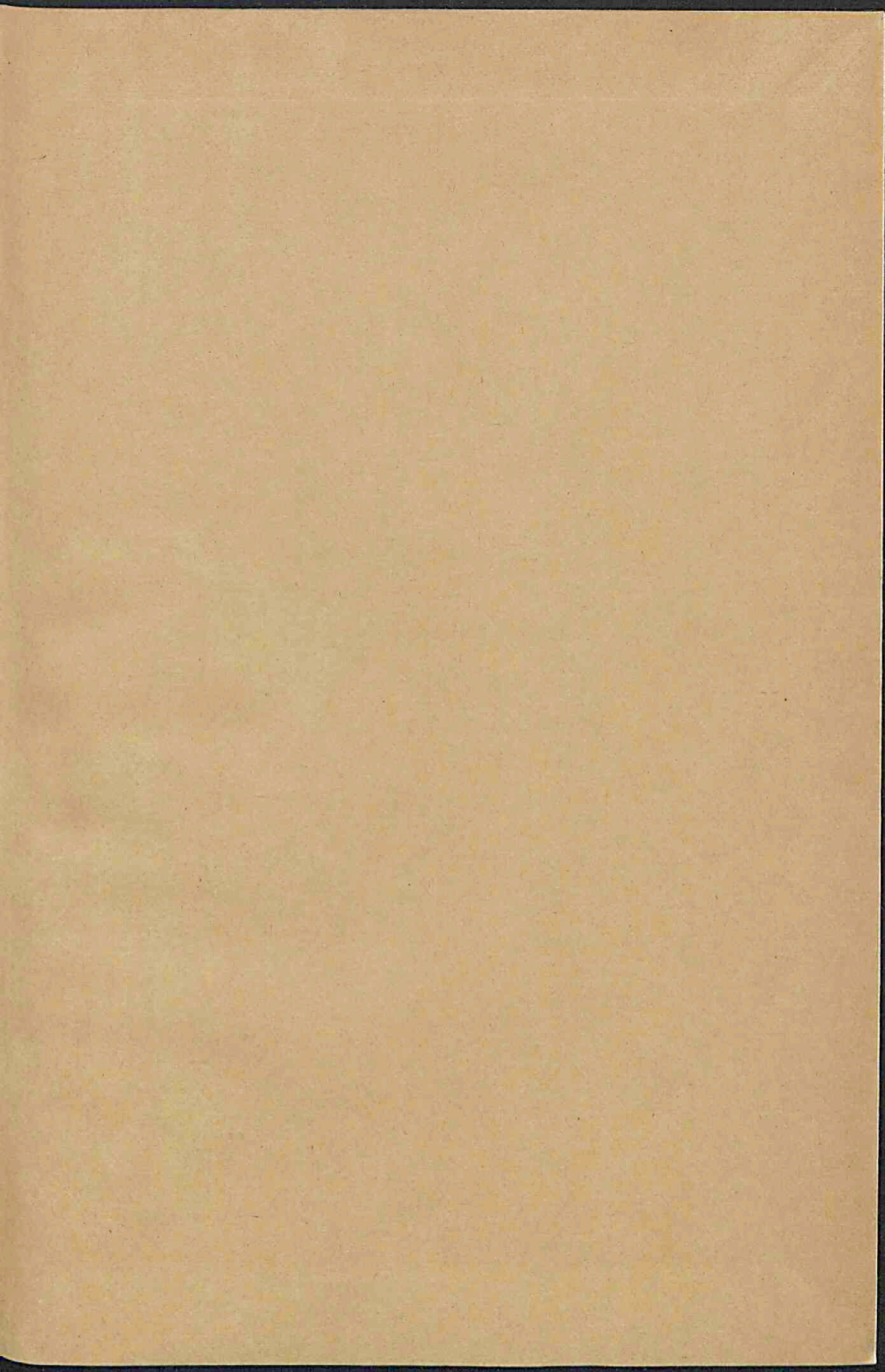

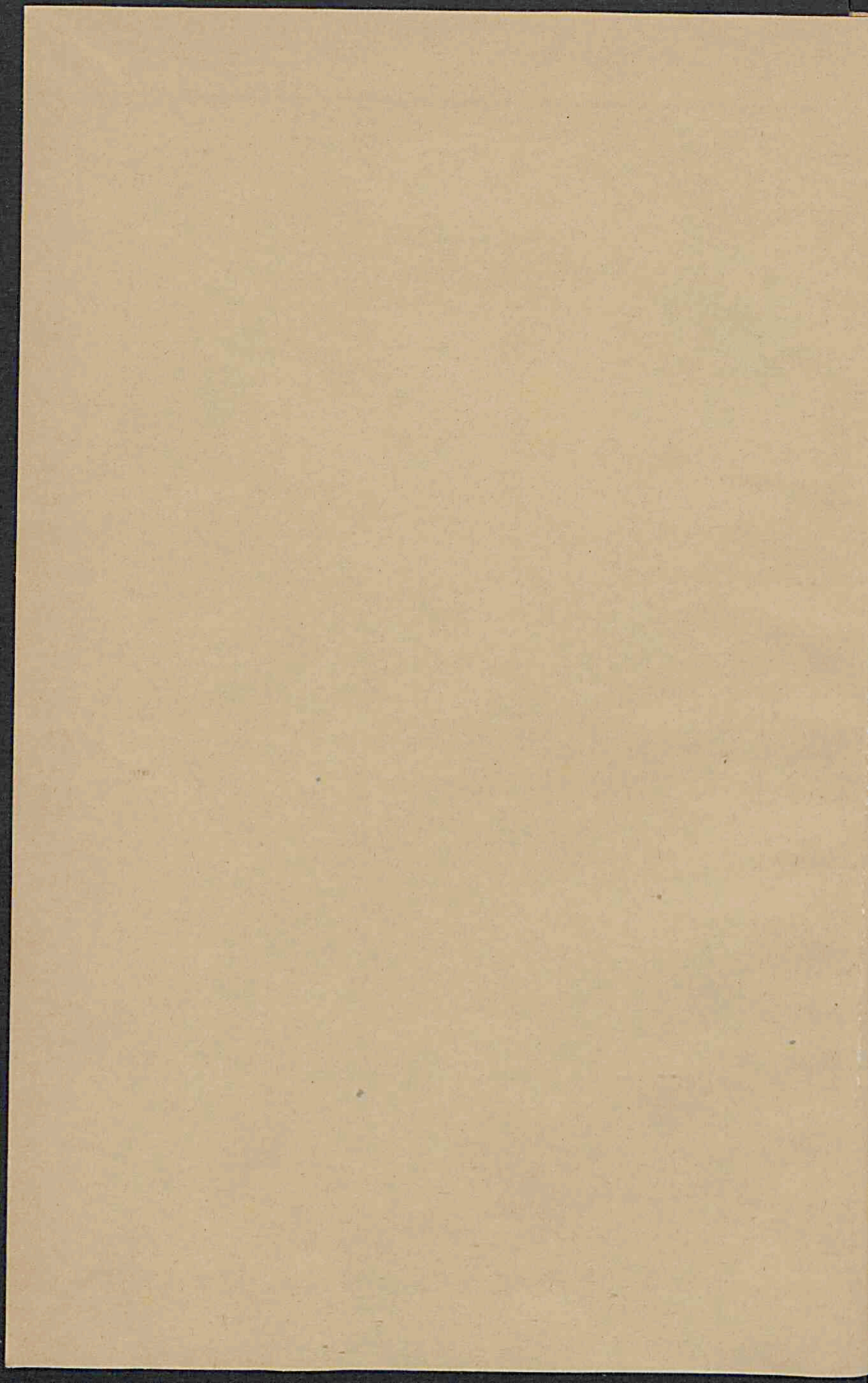
UTRECHT — 1884.
Stoomdrukkerij „de Industrie”,
J. VAN DRUTEN.

s.
cht

4

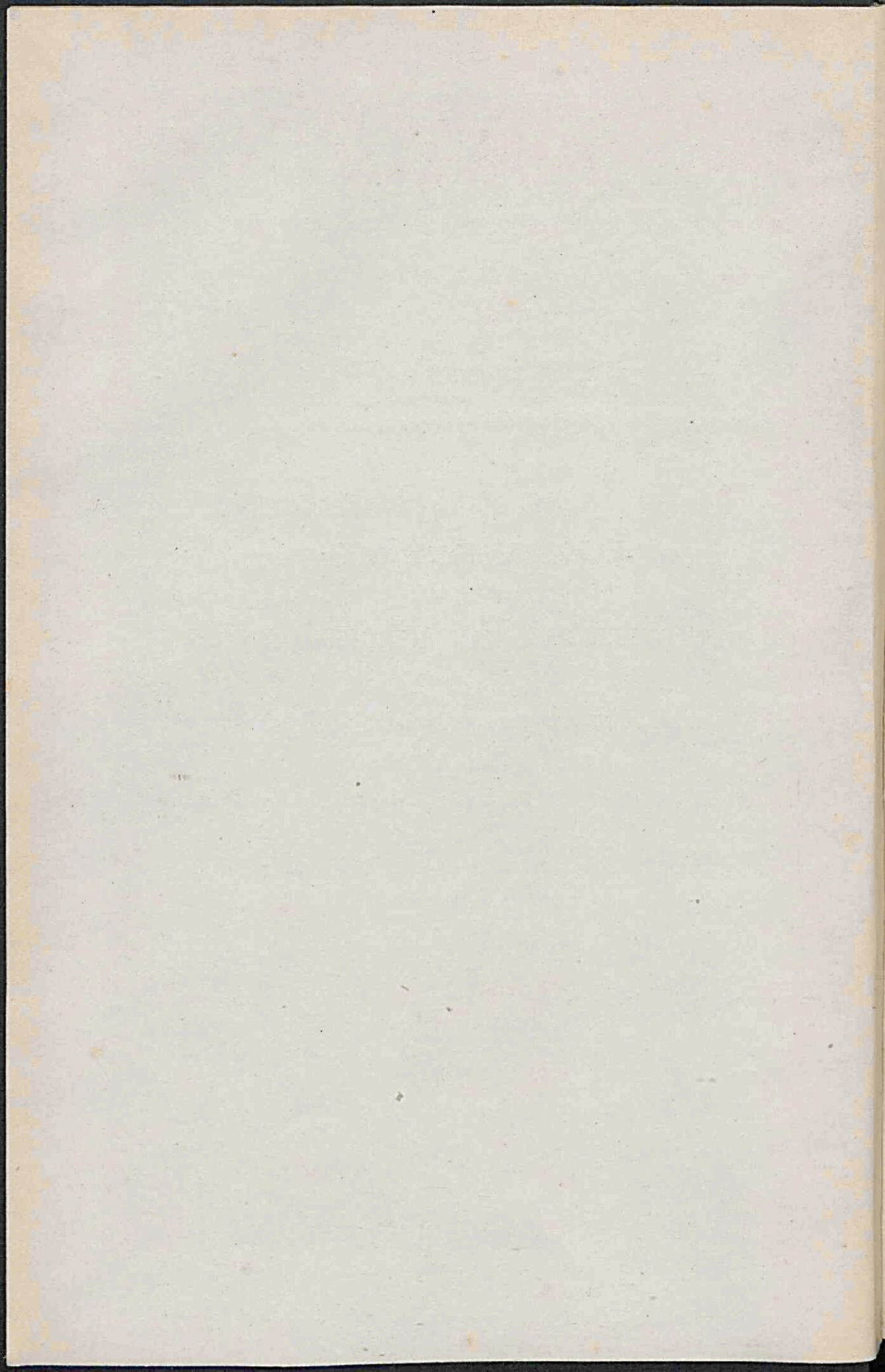

DE VRAAG

OF HET ONDERZOEK KAN HEROPEND WORDEN,

nadat het eenmaal formeel gesloten is verklaard. (Art. 204 Wetb. v. Strafv.)

DE VRAAG

OF HET ONDERZOEK KAN HEROPEND WORDEN,

nadat het eenmaal formeel gesloten is verklaard. (Art. 204 Wetb. v. Strafv.)

PROEFSCHRIFT

TOT VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

Doctor in de Rechtswetenschap,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACTHIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

M'. H. J. HAMAKER,

Hoogleeraar in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAI DER UNIVERSITEIT

EN OP VOORDRACHT VAN DE

FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID,

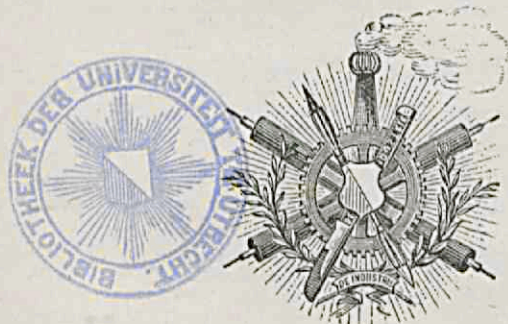
TE VERDEDIGEN

op Woensdag den 23sten April 1884, des namiddags ten 3 ure,

DOOR

COENRAAD AUGUST NIEUWENHUIS,

geboren te Woerden.

UTRECHT. — J. VAN DRUTEN.

1884.

**De vraag (naar aanleiding van Artikel 204 Wetb. v. Sv.)
of het onderzoek kan heropend worden, nadat het
eenmaal door den President is gesloten verklaard.**

Ons Wetboek van Strafvordering heeft in Artikel 204 de bepaling van het fransche Wetboek (Artikel 335 laatste lid van den C. d'I. Cr.) overgenomen, dat het openbaar onderzoek en de naar aanleiding daarvan gehouden debatten door eene formeele verklaring behooren te worden gesloten. Over den aard en de strekking dier verklaring bestaat echter verschil, welk verschil zich voornamelijk heeft geopenbaard in de vraag of het geoorloofd is, na die verklaring het onderzoek en de debatten op nieuw te openen, hetzij nog in dezelfde terechtzitting voordat het Hof zich in raadkamer begeven heeft, hetzij vóór of op den dag der uitspraak, die door den President is bepaald, wanneer het den rechter uit de

vergelijking der stukken of bij nadere overweging als wenschelijk voorkomt, met dien gevolge dat het onderzoek alsnog worde voortgezet en de debatten, zoo noodig van nieuws af gehouden worden.

Alhoewel de vraag reeds meermalen in verschillenden zin is beantwoord en de jurisprudentie van den Hoogen Raad op dit punt eene groote mate van vastheid heeft gekregen, meende ik dat er nog voldoende twijfel bestond om haar als onderwerp mijner dissertatie te bespreken.

Er zijn, dunkt mij, redenen genoeg om van het tegendeel der gestelde vraag overtuigd te worden.

Wij willen nu vooreerst nagaan op welke gronden de leer verdedigd wordt, dat de rechter bevoegd is om het onderzoek, nadat het ter openbare terechtzitting door den President gesloten is, weder te heropenen, om daarna de gronden te vermelden die er ons toe gebracht hebben een ander gevoelen te zijn toegedaan.

Niet lang na de invoering en in werking treding

van ons Wetboek van Strafvordering heeft de Hooge Raad zich met de quaestie bezig gehouden, daar men op grond van de wet cassatie meende te moeten aanteekenen tegen die vonnissen en arresten die gewezen waren, nadat er een herhaaldelijk onderzoek na de sluiting van het eerste had plaats gehad. Al de arresten van den Hoogen Raad komen hierop neer dat zij den rechter volkomen bevoegd verklaren het eens gesloten onderzoek te heropenen.

Mr. Teixeira de Mathos vermeldt in zijne aantekeningen op Artikel 204 de meening van den Hoogen Raad in deze en deelt den inhoud der jurisprudentie mede, luidende als volgt: Ten aanzien van dit artikel doet zich de vraag voor of het onderzoek kan heropend worden, nadat het eenmaal formeel gesloten is verklaard. Er volgt wel is waar uit dit Artikel dat, wanneer de President vermeent dat de zaak door het gehouden onderzoek tot genoegzame klaarheid gebracht is, om tot de beslissing in Raadkamer te kunnen overgaan, hij dat onderzoek voor

gesloten moet verklaren, maar er volgt nog volstrekt niet uit dat het Hof — dewijl naar de wet die sluiting kan plaats hebben, zonder dat het Hof door den President op eenigerlij wijze geraadpleegd is en daarin toegestemd heeft — wanneer het bij de beraadslaging mocht bevinden, dat het onderzoek niet in alle opzichten volledig is geweest en het hooren van meerdere getuigen noodzakelijk oordeelt — gebonden is door het bevel tot sluiting van het onderzoek, daar bij het Wetboek van Strafvordering in het algemeen en bepaaldelijk bij de Artikelen 181 en 203, laatste alinea, aan het Hof de meest mogelijke vrijheid is gegeven, om zelfs van ambtswege eene zaak uit te stellen, ten einde nadere getuigen gehoord of bewijsstukken ingewonnen kunnen worden; terwijl noch bij de Artikelen 181 en 203—207 en 219, noch bij eenig ander Artikel 's Hof's bevoegdheid te dien aanzien uitdrukkelijk of stilzwijgend bepaald wordt tot de sluiting van het onderzoek door den President.

De Heer Mr. J. de Bosch Kemper zegt er in

zijne ontwikkeling van het Wetboek van Strafvordering het volgende over: Ik meen, dat zelfs na het sluiten van het onderzoek, zoolang het vonnis nog niet is uitgesproken, de bevoegdheid tot het inwinnen van nadere bewijzen bestaat, en wel op de twee volgende gronden. In de eerste plaats toch is het de President, die het onderzoek sluit, en het strijdt tegen de beginselen van onze wetgeving, dat het Hof door eene daad van den President zoude kunnen gebonden worden in iets, wat tot de volledigheid van het onderzoek behoort; terwijl in de tweede plaats dikwijls juist na de pleidooien, en ten gevolge der raadplegingen, eerst de noodzakelijkheid van een nader onderzoek blijkt, en het eene groote belemmering in het onderzoek der waarheid kan teweeg brengen, zoo niet het beginsel van het oude recht wordt gehandhaafd, dat tot op het uitspreken van het vonnis het onderzoek rechtens niet is gesloten. Het wezen van een strafgeding brengt mede bevoegdheid tot onderzoek tot op het oogenblik van het eindvonnis. Er

behoeft derhalve geene uitdrukkelijke bepaling vastgesteld te worden om aan den rechter die bevoegdheid te geven; die bevoegdheid ligt in den aard der zaak.

De conclusies die het Openbaar Ministerie voor den Hoogen Raad genomen heeft, kan men zeggen, stemmen allen overeen met de overwegingen in de gewezen arresten genomen en een van de voornaamste in deze kwestie genomen is van den advocaat-generaal Arntzenius die o. a. zegt: Men zal het mij niet kunnen tegenspreken, dat het heropenen niet expressis verbis bij het Wetboek is verboden. Ja, na de sluiting van het onderzoek moet de beraadslaging beginnen, maar waar vind ik geschreven, dat die beraadslaging, die raadpleging alleen mag loopen over het bewezene der daad en de schuld van den beschuldigde? Kunnen die beraadslagingen niet loopen over ongenoegzame inlichting van den rechter, over zijne onzekerheid, over zijn verlangen van er meer van te willen weten voor en aler te beslissen? En wat beduidt dan het geheele artikel 204 en de beide volgende artikels.

Waar vind ik, dat die beslissing niet kan zijn deze, dat het Hof meerder licht, andere getuigen verlangt? Daarenboven, er zijn eene menigte artikelen in het Wetboek van Strafv., die bevelen of verbieden in het belang van de maatschappij of van den beschuldigde, maar er zijn er ook alleen tot bepaling der manier van procederen en daartoe behoort art. 204 van dat wetboek. Het bepaalt den gang der Proceorde; het wijst den weg aan voor den rechter. En dit brengt mij van zelf op het groote argument, dat de wetgever, bij de artikelen 204, 205 en 206, den rechter niet heeft kunnen, niet heeft willen binden aan vormen en tijd, ten aanzien zijner overtuiging van het bestaan van misdrijf en van schuld. Ik bedoel het groote beginsel, dat doorstraalt in ons Wetboek van Strafv., de zucht tot ontdekking der waarheid voor den rechter; die ontdekking zoowel voordelig voor de beschuldiging als voor de verdediging, getuige daarvan de vele wetsbepalingen, alle strekkende om de zaak tot klaarheid te brengen. Ik mag

het vaststellen, het zoeken der waarheid is het hoofdbeginsel van ons Wetboek van Strafv. En nu is het waarlijk ongeloofelijk, dat de wetgever, in strijd met dat beginsel, in artikel 204 zou hebben willen uitmaken, dat, na eene bepaalde daad van den bestuurder van het onderzoek, alle verdere wegen, om tot de waarheid te geraken, zouden zijn afgesneden. En wat beteekent dan de laatste alinea van artikel 205? Het inzien der stukken is facultatief gelaten vóór of na het onderzoek. Een raadsheer verkiest het laatste. Hij ziet, dat uit de voorloopige instructie door hem meer licht te verkrijgen zou zijn; mag hij dan niet verzoeken, die niet nader gehoorde getuigen te hooren? Waartoe dan de inzage der stukken, want hij moet recht doen op oraal debat? De wet spreekt in artikel 206 van beraadslaging over hetgeen uit het onderzoek ter terechtzitting gebleken is, maar dat zal toch wel niet bewijzen, dat dat onderzoek niet zou mogen worden hervat, verlengd. Dat onderzoek moet aan-

leiding geven, met de akte van beschuldiging, tot de beraadslaging; zulks leeren wij uit dat artikel; maar niet wanneer dat onderzoek verboden is. En nu moge de plaatsing dier artikelen en de redactie van artikel 204 eene soort van praesumptie behelzen, dat het Hof alsdan genoeg ingelicht zal zijn; ik leer daar niet uit, dat het Hof, na het sluiten van het onderzoek in raadkamer vergaderd, en tot de raadpleging overgaande, niet uit kracht van het algemeen beginsel en bij analogie van de artikelen 181 en 203 Strafv., een nader onderzoek zou mogen gelasten. Na dit alles zal het bijna niet noodig zijn, nog over artikel 219 veel te zeggen. Vooreerst, ontken ik, dat door dit verlengen van het onderzoek, het rechtsgeding niet onafgebroken is voortgezet. Het rechtsgeding is voortgezet, al is het vervolg der zitting uitgesteld. Ten andere is dat artikel niet op straffe van nietigheid voorgeschreven en ten derde weegt het niet op, en kan het niet opwegen, tegen het algemeene beginsel, waarmede het niet mag

strijden, n.l. de zucht om de waarheid te ontdekken. Ook de strenge applicatie van dit artikel zou kunnen strekken ten nadeele van eenen beschuldigde.

De gronden die aangevoerd zijn voor het betoog dat het onderzoek, nadat het eenmaal formeel gesloten is, weder kan heropend worden, komen hierop neer:

1°. dat nergens bij de wet uitdrukkelijk verboden is, het reeds gesloten onderzoek weder te openen en alsnog een nader onderzoek te bevelen en men dus den rechter niet heeft willen binden aan vormen en tijd ten aanzien zijner overtuiging van het bestaan van misdrijf en schuld, d. i. de zucht tot ontdekking der waarheid.

2°. dat de geest der artikelen 181 en 203 laatste alinea van het Wetboek van Strafv. medebrenge, dat de wet, in plaats van den rechter te beperken in alle door hem noodig geachte bewijsmiddelen, hem de meest mogelijke vrijheid heeft toegekend.

Het zijn dus deels theoretische of algemeene gronden, berustende op den aard van het strafproces

in het algemeen of ons strafproces in het bijzonder, deels gronden ontleend aan bepaalde artikelen der wet.

De laatste gronden zijn over 't algemeen zeer zwak. Onze wet zwijgt op dit punt, in dien zin dat het de heropening van het debat noch met zoovele woorden gebiedt, noch verbiedt. Ergo zijn het slechts gevolgtrekkingen uit andere bepalingen afgeleid, welke bepalingen volgens de voorstanders van de vraag o. a. opgesloten liggen in de artikelen 181 en 203 Wetb. van Strafv. Maar reeds terstond vraag ik, kunnen deze artikelen er toe leiden om den rechter de bevoegdheid te verleenen het eenmaal gesloten onderzoek weder te heropenen. Tot deze gevolgtrekkingen kan men volstrekt niet komen.

Wij willen deze artikelen, die door alle voorstanders van de vraag als een der gronden worden aangehaald om die vraag te bevestigen, eenigzins van naderbij beschouwen en de geschiedenis er van nagaan, omdat wij juist uit die artikelen het resultaat afleiden, dat men ze van een verkeerd standpunt beschouwt en er

eene veel te ver strekkende bevoegdheid voor den rechter aan ontleent en zich geheel ten onrechte op die artikelen beroept. Beide artikelen betreffen eene uitzondering op den regel van artikel 174, dat voorschrijft, dat de lijst der getuigen geen andere getuigen zal mogen bevatten dan die 3 maal vier- en twintig uren voor hun verhoor op de openbare zitting van wege den Procureur-Generaal aan den beschuldigde, of van wege dezen aan den Procureur-Generaal zijn beteekend. Artikel 181 luidt als volgt:

Indien het Hof noodzakelijk acht, naar aanleiding van den loop van het onderzoek, op de terechtzitting, andere personen te hooren, dan die welke op de lijst vermeld staan, zal het dezelve mogen doen oproepen (zelfs met last aan den deurwaarder om dezelve dadelijk ter terechtzitting mede te brengen) en zoodanige personen voorts zelfs onder eede mogen hooren; insgelijks zal het Hof vermogen zich nieuwe stukken te doen voorbrengen, welker onderzoek of inzage, ten gevolge van nieuwe inlichtingen, door de

beschuldigen of getuigen op de terechtzitting gegeven, door het Hof noodzakelijk wordt geacht, om de zaak tot meerdere klaarheid te brengen enz. Dit artikel behandelt de bevoegdheid van den rechter om, gedurende den loop van het onderzoek, nieuwe bewijsmiddelen in te winnen. Eigenlijk is het Openbaar Ministerie belast om het openbaar onderzoek voor te bereiden en de bewijsmiddelen te leveren welke ter ontdekking der waarheid noodig kunnen zijn. Blijkt het echter gedurende de openbare behandeling, naar aanleiding van den loop van het onderzoek, dat de bewijsmiddelen, door het Openbaar Ministerie en den beschuldigde voorgedragen, ten gevolge van nieuwe inlichtingen door beschuldigde of getuigen op de terechtzitting gegeven, niet genoegzaam tot ontdekking der waarheid zijn, dan wordt de rechter bevoegd deze onvolledigheid aan te vullen door, volgens de wet bevoegd verklaard, het inwinnen van nieuwe bewijsmiddelen te gelasten, zoodat de uitzondering van artikel 174 alleen in aan-

merking komt bij het onderzoek ter openbare terechtzitting en niet bij de raadpleging na de sluiting van het onderzoek. Het geheele artikel heeft geen ander doel dan om den rechter eene buitengewone bevoegdheid te geven op de terechtzitting. Uit de woorden en den geheelen zin er van blijkt het zoo duidelijk mogelijk : Het Hof kan nieuwe getuigen oproepen „naar aanleiding van den loop van het onderzoek op de terechtzitting ; hierdoor wordt dit voorschrift noodzakelijk beperkt tot de phase vóór het sluiten. Verder wordt aan het Hof de macht gegeven om den deurwaarder te gelasten de nieuw op te roepen getuigen dadelijk ter terechtzitting mede te doen brengen, iets wat onmogelijk zou zijn uit te voeren, terwijl men raadpleegt na de sluiting van het onderzoek ; en het Hof kan zich ook nieuwe stukken doen voorbrengen ten gevolge der inlichtingen „op de terechtzitting” gegeven. De wet spreekt hier tweemaal zoo duidelijk van op de terechtzitting, dat het, mijns inziens, alle verdere uitbreiding uitsluit.

Deze overwegingen doen ons besluiten te vermeenen dat artikel 181 volstrekt niet meer ter sprake kan komen bij de raadplegingen na het onderzoek. Het resultaat, waartoe wij dus komen is: Wij willen en kunnen den rechter niet beperken in het zich verschaffen van alle door hem noodig geachte bewijsmateriaal, maar wij voegen er bij: alleen niet, zoolang het onderzoek duurt. Is dat eenmaal gesloten, dan meenen wij dat de wet ons dwingt den rechter wel te beperken. Ook de plaatsing van artikel 181 is een argument vóór onze zienswijze, maar het is niet zoo sterk als de woorden; dit is niet te ontkennen, daar onze wetgever niet altijd nauwkeurig in het redigeeren is geweest. Toch zien wij geene reden om hem hier van onnauwkeurigheid te verdenken daar het artikel betrekking heeft op datgene wat gedurende het onderzoek en vóór de sluiting plaats heeft en daar onderzoek en raadpleging gescheiden zijn en afzonderlijke phases uitmaken, zoo is het onwaarschijnlijk dat de wetgever zich aan zulk

eene onnauwkeurigheid zou hebben schuldig gemaakt.

Wij gaan nu over tot het bespreken van art. 203 luidende als volgt :

Indien, bij het onderzoek de afgelegde getuigenissen of andere bewijsmiddelen hadden geloopt over omstandigheden, welke niet bij het slot van de akte van beschuldiging waren vermeld, en die, volgens de wet tot verzwaring van de straf zouden kunnen aanleiding geven, zal de Procureur-Generaal den beschuldigde daarop opmerkzaam maken, en hem alzoo in de gelegenheid stellen zich deswege uit te laten.

Het Hof kan op requisitoir van den Procureur-Generaal of op verzoek van den beschuldigde of zelfs van ambtswege de zaak uitstellen, ten einde nadere getuigen te hooren of bewijsstukken in te winnen.

Dit artikel kan omtrent onze vraag niets beslissen omdat er dadelijk op volgt: nadat dit alles is afgevoerd. Het verdient echter de opmerking dat men bij de herziening van 1836, artikel 204, dat oorspronkelijk het laatste lid van artikel 202 was, verplaatste.

Over dit artikel zijn de meeningen zeer verschillend en het is vooral de 3° alinea die daartoe aanleiding gegeven heeft. De jurisprudentie van den Hoogen Raad is in deze, dat de bevoegdheid tot schorsing in alinea 3 van dit artikel genoemd, niet tot dit artikel beperkt, maar van algemeene toepassing is. Behalve de jurisprudentie behoort o. a. ook de Heer Mr. de Bosch Kemper tot de voorstanders van deze uitlegging en hij meent dat artikel 203 laatste alinea wel degelijk toepasselijk is, niet alleen wanneer er verzwarende omstandigheden blijken, maar ook, wanneer ten gevolge van het onderzoek uit nieuw bekend geworden omstandigheden de mogelijkheid blijkt, om nieuwe bewijzen van schuld of onschuld in te winnen. Zijn hoofdgrond voor deze stelling is de aard en het wezen van het strafgeding, waarin alles geoorloofd is ter ontdekking der waarheid, wat door den wetgever niet is verboden en dat er geen eindvonnis geveld mag worden, zoolang er nog bewijzen zijn in te leveren. Tot staving van zijne bewering

beroept hij zich op de *historia legis* (te vinden bij Mr. J. C. Voorduin, *Gesch. der Nederl. Wetb.*) Hij zegt, naar aanleiding van die geschiedenis: Het eerste lid van artikel 203 was noodzakelijk tot invoering, daar men bij de fransche wetgeving het gemis van zoodanige bepaling dikwijls had ondervonden; maar daarop stelde een der leden van de tweede afdeeling van de Staten Generaal de laatste zinsnede voor. De Regeering ongedachtig, dat zulks inderdaad niet noodig was, en misschien vermeenende, dat het overbodige niet schaadde, nam de voorgedragen bepaling aan; maar toen men nu begeerde, die bepaling uitsluitend te beperken tot het geval, in het eerste lid opgenoemd, weigerde zij zulks. Die weigering is alleen te verklaren als men aanneemt dat de laatste alinea van artikel 203 in hare algemeene strekking moest behouden blijven.

Ook wij willen ons op de Geschiedenis van de wet beroepen, maar juist om het tegenovergestelde gevoelen te verdedigen. Het geheele artikel 203 werd als

een nieuw artikel voorgesteld bij het Ontwerp 1836 artikel 24; daarbij werd alinea 3 niet vermeld, maar er werd in dat artikel voorgesteld dat de President, zoowel den beschuldigde als den Procureur-Generaal, op de verzwarende omstandigheden zou opmerkzaam maken. Men was het eens, dat het artikel in een geval voorzag, dat somwijlen plaats had en voorziening vereischte, maar men verzette er zich unaniem tegen dat de President verplicht was tot kennisgeving. Men zeide in de afdeelingen: de Procureur-Generaal neemt eerst zijn requisitoir, en altijd neemt hij er slechts een op de zaak zelve, nadat de debatten zijn afgelopen; hij moet dan weten, welk requisitoir hij te nemen heeft. Hem daarop attent te doen maken door den President is eene grove onoplettendheid in hem te vooronderstellen, en zulk eene waarschuwing doet den President buiten de onpartijdigheid gaan, welke hem past. Men meende, dat zulks juist de taak van den Procureur-Generaal jegens het Hof zoude moeten zijn.

De 3° afdeeling zeide, dat, wanneer bij de akte van beschuldiging eenige verzwarende omstandigheden niet voorkwamen, welke tot het opleggen van zwaarder straf, dan die uit gemelde akte zou voortspuiten, aanleiding geven zouden, het blijkbaar is, dat de beschuldigde in het geval kan zijn, nadere getuigen of andere bewijzen tot zijne verdediging, bepaaldelijk ten opzichte dier verzwarende omstandigheden aan te voeren. Dan verandert de stand van de zaak en de beschuldigde kan groot belang hebben bij eene nadere verdediging. Het is niet genoegzaam dat hij gelegenheid hebbe zich hierover uit te laten d. i. mondeling of door zijnen advocaat, eenige aanmerkingen te maken, en dit omtrent punten op welke de verdediging niet genoeg is voorbereid. Het komt dus der afdeeling voor, dat er zoude moeten bepaald worden dat, indien verzwarende omstandigheden bij de akte van beschuldiging niet vermeld, tot het vorderen van zwaardere straf aanleiding geven, de beschuldigde een uitstel der terechtzitting zal kunnen verzoeken, en de nadere

getuigen opgeven tot zijne verdediging, welke tegen een volgendeterechtzitting zullen kunnen worden opgeroepen.

Bij de nieuwe redactie van 1836 werd dit artikel vastgesteld, zooals het nu in ons Wetboek van Strafv. te vinden is; de 3^e alinea werd er toen aan toegevoegd.

Bij het verslag der centrale afdeeling 1836 zeide de 2^e afdeeling: Het kan de bedoeling van Artikel 25 a. l. alin. niet zijn, om, wanneer eens de zaak aan eene openbare terechtstelling is onderworpen, nog eene nadere instructie te doen bevelen, ten ware nieuw ontdekte verzwarende omstandigheden dit noodzakelijk mochten maken; men wenscht dus in het slot van dit Artikel gesteld te zien. „Het Hof kan in het bij dit Artikel bedoeld geval enz.” De Regeering heeft geen gehoor gegeven aan de gemaakte bedenking. Uit dit stilzwijgen meent men nu dat de Regeering niet instemde met het gevoel der 2^e afdeeling, maar dat zij de bepaling uitgebreid en algemeen wilde beschouwd hebben.

Wij zijn eene andere meening toegedaan en zou-

den zeggen dat uit het stilzwijgen veeleer volgt dat het laatste gedeelte, dat slechts sloeg op het geval in het begin des artikels vermeld, als overbodig geacht moest worden en gerustelijk kon achterwege blijven; want waarom is deze 3^e alinea aan dit Artikel toegevoegd? Omdat in geval van nieuwe verzwarende omstandigheden de beschuldigde groot belang kan hebben om eene nadere verdediging te bewerkstelligen, daar het daden betreft, waarop de verdediging niet is voorbereid en waartoe nadere getuigen zouden kunnen gehoord worden. Ook zij nog aangemerkt dat, ingeval de strekking van artikel 203 3e alinea inderdaad zoo algemeen ware, als de Heer de Bosch Kemper beweert, men voorzeker wel die gewichtige bepaling in een afzonderlijk artikel zou opgenomen hebben; tévens zou men zich moeielijk kunnen verklaren, waartoe anders in de artikelen 179, 181, 195 de bevoegdheid tot uitstel uitdrukkelijk aan den rechter verleend wordt, daar de algemeene strekking die speciale gevallen

geheel overbodig zouden maken; volgens de meening van den Heer de Bosch Kemper, van den Hoogen Raad en anderen zou dus de rechter in staat zijn zelfs meermalen in eene en dezelfde zaak, bij gebrek aan voldoende bewijs, een nader getuigen verhoor te gelasten, waardoor eene vervolging eindeloos zou kunnen voortduren en zulks geheel in strijd zoowel met de belangen van den beschuldigde, als met het doel van het Strafrecht, waarbij de spoedige en eindelijke afdoening van de strafzaken als hoofdbeginsel is aangenomen.

Nu kan men dus uit deze artikelen wel de conclusie trekken, dat de wetgever aan den rechter gedurende den loop van het onderzoek en alleen nog maar in de bepaald aangeduide gevallen, de bevoegdheid heeft gegeven, ambtshalve ook tot aanvulling van het bewijsmateriaal mede te werken, maar dit alles bewijst niets voor de vraag of na formeele sluiting van het onderzoek, de bevoegdheid bestaat een nieuw onderzoek te bevelen.

Wij meenen echter dat uit de wet duidelijk volgt,

dat de heropening van het onderzoek niet is toegelaten, nadat het eenmaal door den President formeel is gesloten verklaard, en wij zullen trachten die meening nader toe te lichten. Vooreerst te spreken over den aard der sluiting. Op zich zelve is die niet quaestieus; het is de formeele akte waardoor eene bepaalde phase van het geding wordt geëindigd, en wel de phase van het onderzoek ter openbare terechtzitting.

Artikel 204 zegt: Nadat dit alles is afgelopen, verklaart de President dat het onderzoek is gesloten, enz. De wet nu geeft uitdrukkelijk aan den President het recht tot sluiting en vordert volstrekt niet voorafgaande goedkeuring en raadpleging van het college, wat wel bij vele andere handelingen wordt gevorderd, b.v. in artikel 182 1^e en 2^e lid, artikel 185 § 4 en 5, 187 § 3, 188 laatste lid, 192 en 193 enz.; de handeling van den President is dus eene wettige, waardoor het college gebonden wordt, vooral omdat elke handeling bindt die door een wettelijk daartoe bevoegden persoon is verricht. De rechtsmacht .

van den President is in ons Wetboek van Strafv. in vele opzichten zeer uitgebreid en eenige beperking van diens macht zou misschien wenschelijk zijn, maar men vergete niet, dat de President het onderzoek niet kan smoren of doen eindigen, voordat alles volgens de wetsartikelen heeft plaats gehad. Zonder raadpleging van het college verklaart hij het onderzoek gesloten, maar alleen, nadat dit alles is afgevoerd d. w. z. dat geen der rechters, of ambtenaar van het Openbaar Ministerie, of verdediger, eenige inlichting meer verlangt en nadat er ook mogelijkheid geweest is om artikel 185 alinea 5 toe te passen, waar aan elk der leden het recht wordt gegeven om de vragen te doen die hij wenschelijk en noodig acht, nadat ook artikel 203 laatste alinea kan zijn toegepast. Zoolang dus het onderzoek duurt, mag ieder rechter inlichtingen vragen, dit bepaalt de wet zeer duidelijk. Hieruit volgt dat, wanneer die inlichtingen niet meer gevraagd worden, de rechters zwijgen, de President dan het recht heeft te

vooronderstellen, dat de zaak genoegzaam is toegelicht en is zijn macht om het onderzoek zonder raadpleging te sluiten niet vreemd of overdreven, maar het natuurlijk gevolg daarvan, dat de President handelt als hoofd, uit naam van het rechtscollege. Is dus de President in de gelegenheid om het onderzoek te sluiten, dan bindt het college, daar het geene inlichtingen meer verlangt, zich zelve en wil zich ook daaraan binden (waarom anders geen gebruik gemaakt van artikel 185 alinea 4) en het wordt niet gebonden door eene willekeurige handeling van den President.

Natuurlijk zou, indien de President geene gelegenheid liet aan den rechter om inlichtingen te vragen en willekeurig sloot, er cassatie kunnen aangeteekend worden wegens overschrijding van rechtsbevoegdheid.

Zulk eene formeele akte als in artikel 204 vermeld wordt, komt ook elders voor b.v. in artikel 113 Wetboek van Strafv. Zij eindigt het onderzoek bij de rechtbank en daarop kan zelfs de rechtbank niet terugkomen.

Ook al acht zij de instructie onvoldoende, mag zij

geene heropening gelasten. Alleen het Hof kan dit weder doen, maar omdat de wet zulks uitdrukkelijk bepaalt in Artikel 131. Door die formeele akte gaat het Proces in eene nieuwe phase over, dat van beraadslaging en beslissing. Het heropenen is nergens bij de wet verboden. Neen, niet *disertis verbis*, maar in het gebod van Artikel 204 ligt, dunkt mij, tevens het verbod opgesloten om het gesloten onderzoek weder te heropenen. Als men u iets gebiedt te sluiten, ligt daar dan niet een stilzwijgend verbod in om, als het gesloten is, het weder te openen? Om weder in de vorige phase terug te keeren ware uitdrukkelijke bepaling der bevoegdheid noodig en deze geeft niet alleen de wet niet, maar sluit ze ook uit; dadelijk na de sluiting moet de beraadslaging beginnen, want wanneer men enkele artikelen van den 5^{en} titel van ons Wetb. van Strafv. nauwkeurig met elkaar vergelijkt, dan blijkt er duidelijk uit, dat het onderzoek op de openbare terechtzitting wordt afgescheiden en tegenovergesteld aan de raadpleging van het

Hof in raadkamer vergaderd, na de sluiting der terechtzitting. Het onderzoek ter openbare terechtzitting en de beraadslaging in raadkamer zijn afzonderlijke stadia, al zijn zij in eenen titel en in een artikel vervat, en dat dit zoo is blijkt vooral daaruit, dat de 5^e titel aanvangt met eene reeks voorschriften omtrent het mondeling debat en dan in artikel 204 zegt: Nadat dit alles is afgelopen d. i. alles, wat bij de artikelen 170—204 is voorgeschreven, verklaart de President, dat het onderzoek is gesloten. Het onderzoek is dus afgelopen, wij krijgen wat anders en dat is; alinea 2 zegt het ons: Het Hof in raadkamer vergaderd gaat tot de raadpleging over. Wanneer men dus artikel 204 beschouwt en de plaats tevens in aanmerking neemt die het in het Wetboek inneemt, dan zal men, dunkt ons, als zeker kunnen aannemen en het, vergelijkende met andere artikelen van den 5^{en} titel, als door de wet bepaald kunnen noemen dat, als eenmaal door den President het onderzoek formeel is

gesloten verklaard, dat onderzoek in geen geval meer mag heropend worden, al blijkt het uit de beraadslagingen in raadkamer dat er meer licht tot verkrijging der waarheid te verkrijgen zou zijn, als men deze of gene bewijsmiddelen nog kon bijbrengen. In de vorige artikelen heeft de wet den rechter genoeg vrijheid gelaten om gedurende het onderzoek vragen te doen, nieuwe getuigen te doen hooren, nieuwe bewijsmiddelen te doen bijbrengen, des noods de zitting te doen schorsen en voordat de President tot de sluiting overgaat, kan de rechter altijd nog vragend en onderzoekend optreden, maar zoodra de hamer van den President gevallen is zal men (zegt artikel 204) zich in raadkamer begeven, ten einde over de zaak te beslissen. Men kan nu zeggen dat het onderzoek voor goed is afgelopen en dat het treurige drama, waarin men schuldig of onschuldig gedoemd was de hoofdrol te vervullen, zijne ontknooping nadert. Nu zegt wel de Advocaat-Generaal Arntzenius in zijne conclusies in deze kwestie

genomen: Na sluiting van het onderzoek moet de beraadslaging beginnen, maar de wetgever heeft den rechter niet kunnen, niet willen binden aan vormen en tijd, ten aanzien zijner overtuiging van het bestaan van misdrijf en van schuld; ik bedoel het groote beginsel, dat doorstraalt in ons Wetb. van Strafv. „de zucht tot ontdekking der waarheid voor den rechter” en nu is het waarlijk ongeloofelijk, dat de wetgever, in strijd met dat beginsel, in artikel 204 zoude hebben willen uitmaken dat, na eene bepaalde daad van den bestuurder van het onderzoek, alle verdere wegen, om tot de waarheid te geraken, zouden zijn afgesneden? Maar hiertegen zoude men kunnen aanvoeren, dat de wetgever zeer goed het droevige en verschrikkelijke van iemands toestand begrepen heeft en dat hij er aan te gemoet gekomen is door er nu, na het onderzoek, spoedig een einde aan te willen maken. De wet laat het niet over aan het goeddunken van den rechter, hoelang hij u wil laten wachten, hoelang gij nog in de onzekerheid

omtrent uw' toestand zult verkeer. Neen, de wetgever heeft bedoeld na de sluiting van het onderzoek, zoo spoedig mogelijk een einde te willen maken aan den benauwden en hangenden toestand, waarin de beschuldigde verkeert en zegt: Nu terstond zult gij raadplegen, gij hebt gelegenheid genoeg gehad om inlichtingen te erlangen en om bewijsmiddelen bijeen te zamelen, ik heb u in de vorige artikelen genoeg vrijheid daartoe gelaten, het is uwe schuld en op uwe verantwoording wanneer gij nog niet genoeg ingelicht zijt. Dadelijk zult gij zelfs uitspraak doen, gebiedt hem de wet. Alleen dan, wanneer de rechter bevindt dat het onmogelijk is de beraadslagingen denzelfden dag ten einde te brengen of wel om dadelijk te beslissen, zal hij uit zijn raadkamer terugkeeren om desnoods bij monde van den President een uitstel van 8 dagen uit te spreken, voordat het vonnis zal gewezen worden. Verder kan tegen Arntzenius beweren worden aangevoerd, dat de rechter de procesorde in de wet voor-

geschreven, heeft te volgen. Het Wetboek van Strafv. geeft uitdrukkelijke bepalingen volgens welke de strafwet behoort te worden ten uitvoer gelegd en het staat den rechter niet vrij die wettelijke bepalingen eenvoudig als voorschriften, waaraan hij niet gebonden is, te beschouwen, hetgeen echter de Hooge Raad wel schijnt te doen, een systeem dat bij den Hoogen Raad zeer welig wortel heeft geschoten en in facto vele bepalingen van het Wetboek van Strafv. afschaft. Maar de rechter mag geene andere procesorde volgen, de wet wijst hem den weg aan, dien hij begaan moet om tot de waarheid te komen en zou hij nu hierin, ten einde het beginsel van het wetboek te huldigen, dat alles tot ontdekking der waarheid geoorloofd is, vrij zijn in zijne handelingen terwijl hij het in zijne overtuiging niet is? De artikelen 181 en 203 huldigen dat beginsel genoeg. Neen, de rechter heeft die onbeperkte macht niet.

Het gevoelen omtrent de verklaring der wettelijke bepalingen wordt reeds ontvouwd door Mr. van

Manen in de nieuwe bijdrage voor rechtsgeleerdheid en wetgeving 1873, waarin hij omtrent de sluiting van het onderzoek zegt: De wetgever moet de sluiting van het onderzoek wel als een gewichtig moment beschouwd hebben, en de bedoeling gehad hebben om het na de sluiting in geen geval meer te kunnen heropenen want waarom voorziet hij anders in de gevallen, waarin het onderzoek vóór de sluiting dient te worden geschorst en regelt bevoegdheden van het Openbaar Ministerie afhankelijk van hetgeen geschied is vóór het sluiten van het onderzoek. — Zie nu daarenboven artikel 205, het spreekt zoowel in de eerste als in de 3e alinea van het sluiten van het onderzoek.

Wij vermeenen dus dat de wet in artikel 204 zeer duidelijk is en eerst handelt over de sluiting van het onderzoek en als dat afgelopen is, zal men moeten gaan raadplegen, welke raadpleging als eene volgende handeling, als eene tegenstelling met de sluiting te beschouwen is. Ook heeft men tusschen onder-

zoek en raadpleging nog eene tegenstelling hierin, dat de wet wel een uitstel van de beraadslaging, van de raadpleging toestaat omdat dit soms noodzakelijk is om te kunnen vonnissen, maar van een uitstel van het gerechtelijk onderzoek wordt met geen enkel woord gesproken. Verder blijkt de tegenstelling ook nog uit artikel 205 laatste alinea, welke spreekt van de bevoegdheid van de rechters om zoowel vóór de eerste terechtzitting over het geding, als na het sluiten van het onderzoek, inzage der Processtukken te nemen, welke tegenstelling onnoodig zou zijn als er bevoegdheid tot hervatting van het openbaar debat was, daar het dan van zelve sprak.

Op de sluiting volgt, zooals wij gezien hebben, de beraadslaging. Wat bij de beraadslaging moet geschieden zegt de wet in artikel 206 vrij omstandig en wel: dat het Hof in raadkamer vergaderd, zal beraadslagen over het bewezene of niet bewezene der daadzaken, over hare qualificatie, over het bewezene der schuld van den beschuldigde aan de daadzaken,

èn naar aanleiding van de acte van beschuldiging èn naar aanleiding van hetgeen uit het onderzoek op de terechtzitting is gebleken; waaruit volgt, dat het Hof gebonden is aan dat, wat gedurende de terechtzitting, vóór hare sluiting is gebleken; dat het Hof derhalve geen nieuw onderzoek mag instellen, omdat, terwijl de wet breedvoerig de verschillende beslissingen mededeelt die de rechter bevoegd is te nemen, niet die is om een nader onderzoek te gelasten. Is het bewijs onvoldoende, vindt de rechter geene voldoende termen tot veroordeeling, hij moet vrijspreken, zegt artikel 210. Het punt kan niet vergeten zijn want overal elders is uitdrukkelijk de bevoegdheid toegekend zie artikel 86, 131. Hier wordt het dus niet vermeld en het verdient opmerking dat de rechter zelfs niet bevoegd is een non liquet uit te spreken. Bij de beraadslagingen werd er van vele kanten krachtig op aangedrongen om de oude absolutie van de instantie naast de vrijspraak aan te nemen, om daardoor een later nieuw onderzoek mogelijk te maken,

maar dit is absoluut verworpen. De zaak eenmaal in eindonderzoek afgeloopen, is uit, voor altijd uit.

Wij hebben nu trachten aan te toonen dat de verschillende aangehaalde artikels zeer zwak zijn voor het betoog, dat het onderzoek mag heropend worden nadat het eenmaal formeel gesloten is verklaard en veeleer pleiten voor het gevoelen dat het onderzoek niet mag heropend worden. Belangrijker en krachtiger nog pleiten voor deze meening de aard- en de beginselen onzer procedure. Wij zullen dus ook zoo goed mogelijk den tweeden grond, die aangevoerd is door de tegenstanders trachten te weerleggen. Het beroep van den heer de Bosch Kemper op den ouden regel van procedure dat tot op het uitspreken van het vonnis het onderzoek rechtens niet is gesloten en het wezen van het strafgeding medebrengt bevoegdheid tot onderzoek tot op het oogenblik van het eindvonnis; dat er derhalve geene uitdrukkelijke bepaling behoeft vastgesteld te

worden om aan den rechter die bevoegdheid te geven, omdat die in den aard der zaak ligt, is een restant van den ouden zuurdesem der oude procedure, die juist de vraag deed rijzen, is eene miskenning van den aard van het openbaar onderzoek. In de voormalige extra-ordinaire procedure, die geheim en schriftelijk onderzoek door den rechter, een geheel eenzijdig onderzoek naar de waarheid door den rechter, tot grondslag had, was er geene formeele sluiting, waren de phasen van het geding niet of onvoldoende onderscheiden. De rechter onderzocht zoolang hij het noodig achtte of hij kans zag om te beslissen; en zag hij geen kans om te beslissen, dan onthield hij zich eenvoudig daarvan, absolveerde den beklagde van de instantie en stelde hem op vrije voeten of hield hem arbitrair in hechtenis op hoop dat er nog iets zou komen. Dat Proces is als het ware overgegaan in onze gerechtelijke instructie. Deze wordt gevoerd door den rechter en leidt nog tot eene absolute van de instantie als men geene voldoende

termen vindt, zie artikel 133 Wetb. van Strafv.; vandaar ook tot op het laatste oogenblik de bevoegdheid om nieuw bewijsmateriaal te doen aanvoeren als men bij de beraadslaging het voor de beslissing noodig acht zie artikel 131 en 132. Partijen hebben daar met de bijeenbrenging van het bewijsmateriaal niets te maken. Middelijk kunnen ze den inquireerenden rechter inlichten, bewijsmiddelen suppediteeren, de rechter handelt naar goedvinden, beslist of het noodig is voor zijn onderzoek of niet.

Geheel anders is ons tegenwoordig eindonderzoek. Het is een bepaald geding tusschen twee partijen, het Openbaar Ministerie en den beklaagde, die zelve het bewijsmateriaal produceeren. De eischer, het Openbaar Ministerie, bepaalt zelfs de grenzen van het geding, de rechter mag niet beslissen over punten die het Openbaar Ministerie niet verkiest formeel aanhangig te maken, zelfs al heeft de rechter zelf er den beklaagde voor naar zich verwezen, of al blijkt het ter terechtstelling. Dit is de zin en strekking

van artikel 203 en bij de beraadslagingen kwam dit scherp uit, zooals wij reeds gezien hebben, in de felle bestrijding over de inmenging van den President; het was in strijd met de onpartijdige stelling die de rechter bij het eindonderzoek heeft. Het openbaar onderzoek bestaat dan ook eenvoudig in het onderzoeken door den rechter van het geproduceerde bewijsmateriaal, en in het debat daarover tusschen partijen. Slechts bij uitzondering kan het Hof als het dat geproduceerde bewijsmateriaal onderzoekt, of als een nieuw punt in het debat wordt geworpen, ambtshalve licht zoeken, zie artikel 181 en 203. Maar dit is eene uitzondering strikt bepaald tot de gegeven gevallen en dit is speciaal duidelijk in artikel 181. Er is geen kwestie van, dat het Hof, het bewijs onvoldoende achtende, een nieuw onderzoek kan gelasten of het Openbaar Ministerie kan gelasten nieuwe bewijsmiddelen te zoeken en te produceeren. De bedoeling is eenvoudig, als toevallig ter terechtzitting het bestaan van een speciaal be-

wijsmiddel blijkt, kan het Hof dit nog laten komen.

Het eigenaardige van dit geding, in tegenstelling van de oude extraordinaire procedure is dan ook dat het onderzoek niet bij stukken en brokken, naar mate men iets vindt, plaats heeft, maar uno actu, zonder interruptie of verdaging. Voordat men begint te onderzoeken moet alles present zijn (artikel 174) en present blijven (artikel 182), tot aan het eind van het onderzoek (artikel 186).

Eigenaardig is het ook, dat partijen elkaar vooraf kennis moeten geven van hun te produceeren bewijsmateriaal, zie artikel 174 § 2. Ook hierop maakt artikel 181 slechts eene uitzondering, zooals het artikel zelf ook zegt. Waar in enkele gevallen verdaging, schorsing of uitstel mag plaats hebben, zegt de wet het uitdrukkelijk, om alle andere redenen is het ongeoorloofd, zie artikel 219.

Bij zoodanige procedure nu verkrijgt de formeele sluiting eene eigenaardige beteekenis. Het onderzoek is dan definitief uit en de rechter heeft niets meer

te doen, dan zich terug te trekken voor de beraadslaging en terug te komen om te beslissen. Hij mag zijn uitspraak 8 dagen aan zich houden, maar ook geen verder uitstel of vertraging aan de eindbeslissing geven. Na de sluiting mag niets meer in den stand der zaak worden veranderd. Hoever de wetgever dit trekt, blijkt o. a. uit artikel 220 Wetb. v. Strafv.; daarin is ook eene verklaring van de woorden „*in den loop van het onderzoek*” van artikel 181. Het onderzoek eindigt en eindigt definitief met de sluiting. Het kan in een nieuw geding weder geopend worden door hooger beroep, verzet of een ander rechtsmiddel, niet in het gesloten geding.

Na zoowel het vóór als het tegen van deze vraag overwogen te hebben, is het eindresultaat, waartoe wij moeten komen dit: dat het den rechter niet geoorloofd kan zijn het onderzoek ter openbare terechtzitting in strafzaken te heropenen, nadat het eenmaal formeel door den President is gesloten verklaard en wel om de volgende redenen:

1°. Dat de artikelen 181 en 203 Wetboek van Strafv. niets beslissen vóór de vraag van de heropening, integendeel eerder er toe leiden om de heropening niet toe te laten.

2°. Dat in de artikelen 204, 205, 206 en 210 duidelijk ligt opgesloten dat, zoodra het onderzoek ter openbare terechtzitting is afgelopen, men moet overgaan tot de beraadslaging en er dan alleen van eene eindbeslissing sprake kan zijn.

3°. Dat vooral en het krachtigst voor onze meening pleiten de aard en de beginselen onzer procedure, die men geheel tegenover moet stellen aan hetgeen vroeger bij de extraordinaire procedure gold.

Zoo vermeenen wij nu de door ons gestelde vraag in ontkennenden zin te moeten beantwoorden en drukken den wensch uit dat bij wijziging van ons Wetboek van Strafvordering, ook voor goed deze vraag uitgemaakt worde, die tot zooveel verschillende beslissingen aanleiding gegeven heeft.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Cujacius beweert ten onrechte, dat ook de malae fidei possessor bij de rei vindicatio recht heeft op de vergoeding der impensae utiles.

II.

De man kan zijne vrouw door geene wettelijke middelen noodzaken om aan hare verplichting tot samenwoning, volgens Artikel 161^b B. W. te voldoen.

III.

Voor de geldigheid van een huwelijk in een bijzonder huis gesloten, volgens Artikels 132 B. W., is geen vereischte dat het in het openbaar worde voltrokken.

IV.

In Artikel 651 B. W. is onder de woorden „eigenaars van den oever” te verstaan „eigenaars van het land aan den oever.”

V.

De bepaling van Artikel 944 B. W., waarbij den minderjarige de bevoegdheid om een testament te maken wordt toegekend, is af te keuren.

VI.

De verhuurder behoudt geen recht van vervolg op de illata et invecta, die door een derde te goeder trouw gekocht en hem geleverd zijn.

VII.

Door de homologatie van het accoord vermindert de schuld van de borgen in dezelfde mate als de schuld van den failliet zelf.

VIII.

Het gehomologeerde accoord is noch als een vonnis, noch als eene overeenkomst te beschouwen.

IX.

Verstek kan slechts verleend tegen den gedaagde,

die niet verschenen is op de terechtzitting tot welke hij bij de dagvaarding was opgeroepen.

X.

Deportatie is eene voor Nederland ondoelmatige straf.

XI.

Een in eersten aanleg vrijgesproken beklaagde in correctioneele zaken is niet ontvankelijk in hooger beroep.

XII.

Onder de vonnissen, waarover in artikel 56 Rechterl. Organ. gesproken wordt, zijn niet begrepen de vonnissen, waarbij iemand vrijgesproken wordt.

XIII.

Het bepaalde in artikel 10 van de Wet van 3 Maart 1881 Staatsbl. N°. 35, waarbij levenslange gevangenisstraf is aangenomen, verdient afkeuring.

XIV.

Alinea 3 van artikel 203 Wetboek van strafv. is te beperken tot dit artikel.

XV.

Het ware wenschelijk in ons Wetboek van strafv. het cautiestelsel naast de preventieve detentie op te nemen.

XVI.

De staat is verplicht iemand na onschuldige preventieve hechtenis en na onschuldige veroordeeling, schadevergoeding te geven.

XVII.

De rechter is verplicht de wet, welke hij in strijd acht met de Grondwet, toe te passen.

XVIII.

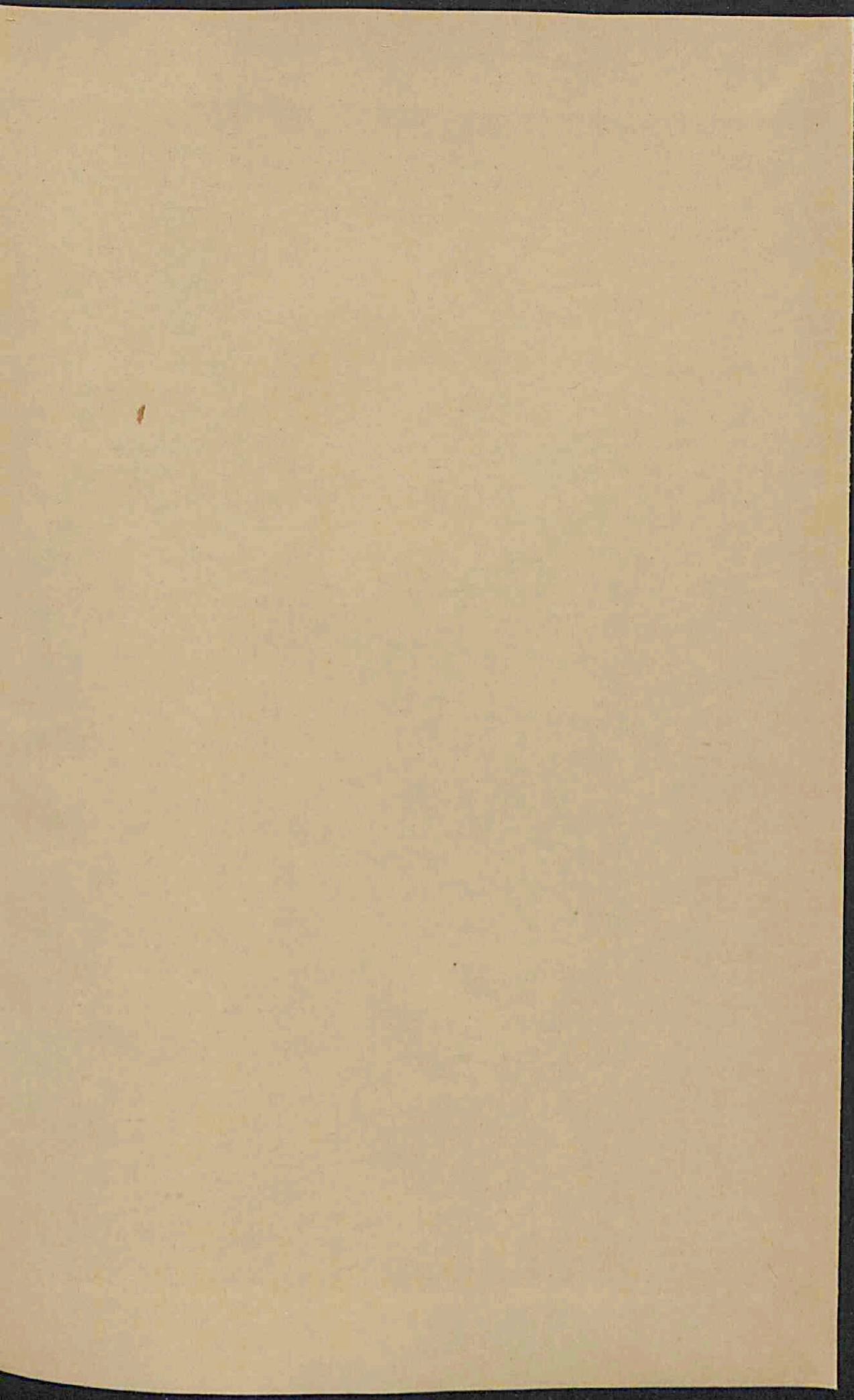
De toepassing van het recht van gratie is geheel onafhankelijk van den wil van den veroordeelde.

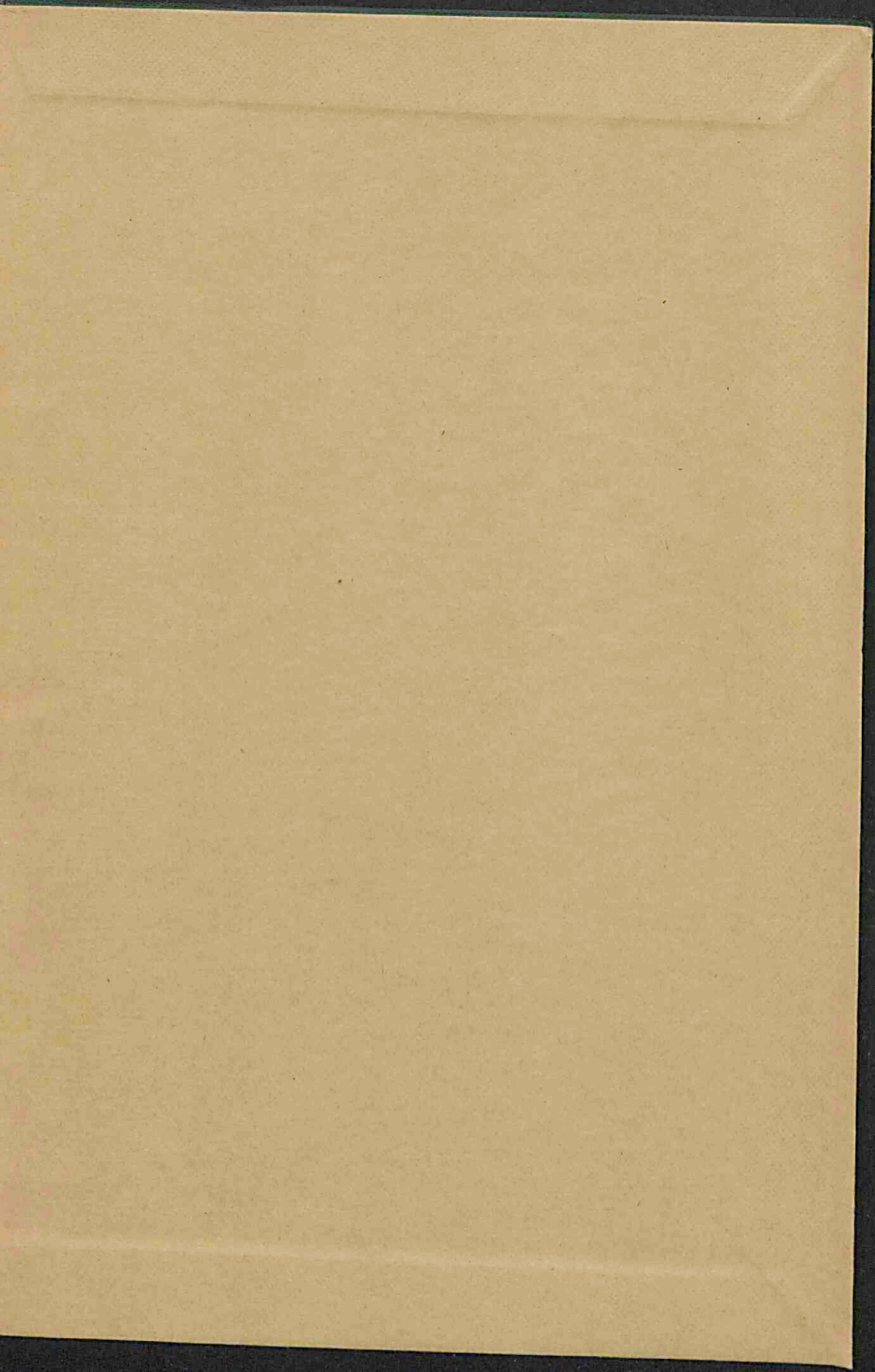
XIX.

De uitsluiting van godsdienstleeraars als leden der volksvertegenwoordiging is willekeurig.

XX.

Eene algemeene inkomstenbelasting is af te keuren.

D
Ut
18